

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio sexta. Vtrum crescente charitate decrescat timor.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

4 RESPONSI O. Circa questionem aliquid est factum clarum, aliquid vero dubium, satis clarum est quod timor castus seu iustitiae differat per essentiam a timore servili, quia illi actus realiter differunt qui tendunt in obiecta principalia realiter distincta, sed timor castus & servilis sunt huiusmodi, ergo realiter differunt. Maior patet: quia differentia actuum est secundum differentiam obiectorum. Minor probatur, quia obiectum timoris casti vel est malum culpae vel malum separationis a Deo quem ex charitate diligimus. Obiectum vero timoris servilis est poena gehennae & haec sunt diversa, ergo &c. Radix etiam casti timoris per quem odimus culpam & timeamus separationem a Deo est charitas per quam diligimus Deum & odimus peccatum per quod meremur separari a Deo. Radix autem timoris servilis non est charitas, ideo &c.

5 Dubium autem est utrum timor castus & initialis differant per essentiam. Et dicunt quidam quod non, quia in quolibet dictorum timorū est considerare duos actus, unum principalem quem timor elicit, scilicet refugere hoc malum vel illud. Alius est secundarius quem timor importat, scilicet facere aut dimittere hoc vel illud propter fugam mali illius cuius est timor. Timor igitur initialis quantum ad primum actum non differt a timore casto, quia timere poenas aeternas non est actus timoris initialis, sed comparatur secundum actum istum sicut etiam timor castus, sed actus timoris initialis est timere separationem sicut & casti, quoniam non ita perfecte, sed in secundo actu differt timor castus ab initiali, quia initialis non solum importat actum vel dimissionem propter separationem, sed etiam propter poenam. Quod non contingit in timore casto qui ad solum separationem oculi dirigit, actus autem imperari per accidens comparantur ad habitus imperantes, & ideo timor initialis & castus sunt idem in substantia habitus, differunt autem accidentia liter ut ex dictis patet. Sed istud non videtur bene dictum propter duo. Primum est, quia dicunt quod timere poenas aeternas non est actus timoris initialis, sed comparatur secundum actum acti, sicut etiam timor castus, quia sicut duo actus cognoscendi non possunt simul esse in eadem potentia cognitiva sicut alibi probatum est, sic duo actus appetendi non possunt simul esse in eadem potentia appetitiva, impossibile est ergo quod actus timoris initialis vel casti comparatur secundum actum timoris servilis qui est timere poenas aeternas, si sint duo actus, si vero sit unus actus quod timetur separari a Deo & poena aeterna cum talis actus non sit praecise a timore casto nec a timore servili, restat quod sit a timore initiali, ergo timor initialis respicit utrumque, scilicet separationem a Deo & poenam gehennae tanquam sua propria obiecta. Secundo quia in eorum dictis videtur esse repugnantia, dicunt enim quod timor initialis non solum imperat actum vel dimissionem propter separationem, sed etiam propter poenam quod non contingit in timore casto. Potentia enim nullum actum imperat nisi mediante actu illicito, si ergo timor initialis imperat dimissionem culpae non solum propter separationem a Deo, sed etiam propter poenam aeternam, ergo per actum elicitedum a timore initiali non solum timetur separatio a Deo, sed etiam poena aeterna. Quod est contrarium priori dicto.

6 Et ideo dicendum est aliter quod quantumvis secundum vim vocabuli timor initialis possit vocari timor castus, prout de nouo inceptum esse in aliquo, & simili modo possit dici timor servilis esse timor initialis, prout de nouo inceptum esse in aliquo. Hoc enim utrobique importat nomen initii, tamen timor initialis prout cadit in distinctione timorū posita per Magistrum in litera, differt realiter a timore servili & a timore casto, secundum differentiam obiectorum, quia sicut timor castus habet praecise pro obiecto malum culpae vel separationem a Deo, timor autem servilis habet praecise pro obiecto poenam gehennae, sic timor initialis habet pro obiecto utrumque & non alteri solum, & tamen est unus timor per essentiam simplicem non compositus ex timore casto & servili, quia sicut potentia cognitiva uno actu simplici potest ex duplici motivo iudicare aliquid esse fugiendum, sic appetitus uno actu simplici potest illud fugere ex duplici motivo, & isto modo timor initialis importat fugam peccati timore separationis & gehennae.

7 AD primum arg. in oppositum dicendum quod non est simile de fide formata & informata, & de timore casto &

servili, quia fidei informis & formatae est idem obiectum formale, & ideo est idem habitus, sed timoris casti & servilis timoris non est idem obiectum formale, ut dictum fuit prius: & ideo non est idem habitus, nec idem actus.

8 Ad secundum dicendum est quod perfectum & imperfectum secundum solum intentionem non variant speciem, sicut minus album, & magis album, sed perfectum & imperfectum in habitibus & actibus quae habent obiecta diversa formalia variant essentiam habituum & actuum, sic est de timore initiali & casto.

QUESTIO SEXTA.

Utrum crescente charitate decreseat timor.

Tho. 2. 2. q. 19. ar. 10.

SEXTO quaeritur utrum crescente charitate decreseat timor. Et videtur quod non, quia crescente causa crescit effectus, sed timor saltem castus causatur ex amore, non enim timeamus separari nisi a bono quod diligimus, ergo crescente charitate seu amore crescit timor castus.

2 Item illa dona Dei quae non dantur cum charitate non videntur minui aucta charitate, sed potius augeri, sed timor castus & initialis sunt dona Dei, & dantur cum charitate, ergo non minuuntur, sed potius augentur aucta charitate.

3 IN contrarium arguitur, quia illud quod existens perfectum tollit totaliter timorem quanto plus tendit ad perfectionem, tanto plus minuit ipsam, sed perfecta charitas totaliter mittit timorem foras, ut dicitur. Ioan. 3. 17. ergo charitas quanto plus tendit ad perfectionem, tanto plus minuit timorem.

4 RESPONSI O. De diminutione timoris possimus loqui dupliciter, scilicet quantum ad habitum & quantum ad actum, si quantum ad habitum, sic timor prout est donum a Deo infusum non augetur, nec minuitur nisi a deo, a quo infunditur, qui potest ipsum augere vel minuire prout vult. Si quantum ad actum sic dicendum est quod duplex est actus timoris casti, & initialis, & servilis, scilicet unus elicitedus, & alius imperatus, elicitedus est timere separationem a Deo, vel poenam gehennae, vel utrumque, actus imperatus est vitare culpam propter praedictum timorem: si ergo loquamur de actu elicitedo a timore casto, qui est timere separationem a Deo, & pro parte includitur in timore initiali, sic dicendum est quod crescente charitate decreseat actus talis timoris: cuius ratio est, quia quanto aliquis potest difficilius separari a Deo, tanto minuitur in eo timor separationis, sed quanto charitas plus crescit in aliquo, tanto difficilius potest separari a deo, quia perfectior charitas perfectius unit cum deo, ergo crescente charitate imminuitur in eo timor separationis, & charitas perfecta & inamissibilis (sicut est in patria) tollit totaliter hunc timorem. De actu autem timoris gehennae idem dicendum est, quia principaliter habet oculum ad Deum quem amat: & ideo diminuit aspectum ad poenam quamcumque, & quanto plus crescit, tanto plus diminuit, & perfecta charitas totaliter eum mittit foras. Si autem loquamur de actu imperato, qui est vitare culpam, sic crescente charitate talis actus non minuitur, sed potius augetur, quia sicut perfectior charitas facit deum perfectius diligere, sic facit peccatum perfectius odire, & perfectius vitare.

5 AD primum argumentum dicendum quod licet timor castus causetur ex amore, requirit tamen necessario tanquam obiectum possibilem separationem a Deo, quia timor non est, nec potest esse de impossibili, & quia crescente charitate, talis separatio est minus possibilis, ideo timetur, & facilius vitatur.

6 Ad secundum dicendum quod illud argumentum solum procedit de habitu timoris, & non de actu.

Sententia huius distinctionis. XXXV. in generali & speciali.

POST praemissa diligenter considerandū. Superius Magister determinavit de donis. Hic intendit ostendere quorundam donorum differentiam, quae maxime conveniunt ad invicem, scilicet sapientiae, scientiae & intellectus. Et dividitur in duas. In prima assignat differentiam, in secunda responder ad quaedam dubitabilia ibi. Et notandum est quod intellectus. Prima in duas. Primum assignat differentiam

MM 4 rentiam